

El llenguatge

21/XI/1978

Pleonasmes

S'ha insistit molt, quan es tracta de la propietat sintàctica de les oracions subordinades relatives, sobre la conveniència d'evitar el pleonasma que constitueix la intervenció dels pronoms febles, representant els mateixos complements o elements de l'oració que ja són representats pels termes relatius. En oracions compostes com *Li valg ensenyar la clínica on «hi» han operat el meu cosí, Duia una corbata que me «la» van regalar el dia del meu sant* i *Es una persona a qui no «li» diré que no*, les partícules pronominals que hi hem consignat entre cometes són clarament pleonàstiques, perquè la funció que hi exerceixen ja és també exercida pels relatius que fan de mot d'enllaç i, per tant, el rigor sintàctic demana de suprimir-les.

Però potser no sempre els pleonasmes d'aquesta mena són tan evidents com en els exemples que hem proposat, en què el pronom feble que repeteix la funció exercida pel terme relatiu figura immediatament després —o gairebé— d'aquest terme. Es cert que així ocorre en les construccions típiques o normals, però també es pot esdevenir que una oració incisa, de més o menys extensió, allunyi els dos elements pronominals i disminueixi, així, l'evidència d'aquest pleonasma: *Vam passar per un indret on, segons els naturals d'aquelles contrades, «hi» creixen molts bolets, Han comprat una màquina que, si les meves notícies són certes, no «la» saben fer funcionar, Han arribat a un acord del qual, si les circumstàncies hi ajuden una mica, «en» podem esperar bons resultats. Anàlogament als exemples anteriors, encara que els pronoms febles entre cometes figurin allunyats del terme que dupliquen, per aquesta raó caldria també prescindir-ne.*

De fet, més generalment, aquestes oracions incises contribueixen a l'ús de solucions incorrectes pel que fa als relatius. Una oració com *Es una empresa «que», si volem que aconseguixi els seus objectius, «hi» ha de contribuir tothom*, en bona sintaxi s'hauria de refer així: *Es una empresa a la qual, si volem que aconseguixi els seus objectius, ha de contribuir tothom.*

Albert Jané